

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum sint excommunicationes iuris reservatæ Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

plene restituant, & à Romano Pontifice absoluantur, & ex hoc ultimo verbo constat hanc censuram referuatam esse.

Præter has censuras inueniuntur aliæ in aliquibus Conciliis præsertim ex nouioribus, vt in Lateranensi sub Leone X. & in dicto Bullario Summorum Pontificum, sed adeo sunt occultæ & ignoratæ, vt extra vsum esse videantur, ideoque vel nunquam fuerint receptæ: vel iam sint abrogatæ & propterea nec auctores frequenter illas pertractant, neque mihi vtile visum est circa eas immorari. Præsertim quia omnes quæ sunt alicuius momenti ad eas, quas pertractauimus, reduci possunt. Præterea in privilegiis religionum inueniuntur nonnullæ excommunicationes Summis Pontificibus referuatæ, quales sunt illæ, quas de Religionibus Prædicatorum & Minorum tractant scribentes, præsertim Antoninus 3. p. tit. 24. c. 70. & Caieta. verb. Excommunicatione, c. 81. & Syluester, Excommunicatio, 7. num. 84. & Nauarr. cap. 27. num. 11. quibus annotatione dignum nunc nihil addendum occurrit.

Anton.
Caietan.
Syluester.
Nauarr.

DISPUTATIO XXIII.

De excommunicationibus non referuatis Summo Pontifici.

Excommunicationes has nonnulli diuidunt in referuatas Episcopis, & eas quæ nulli referuantur, vt videlicet in Syluestro, Angelo, Nauarro, & aliis. Caietanus vero omnes excommunicationes non referuatas Papæ & Episcopales vocat. Mihi prior diuisio non est visa necessaria, quia, vt statim in sect. I. ostendam, nullæ sunt excommunicationes ipso iure latæ, quæ nunc obligent, & sint Episcopo referuatæ, præter eas, quæ à nobis obiter tactæ sunt dum excommunicationes Papæ referuatas explicarem: illa vero appellatio Caietani non ex reservatione sumpta est, sed ex eo, quod ad absoluendum ab his excommunicationibus potestas quasi ordinaria est in Episcopo, in aliis vero per quandam communicationem seu participationem. Omnes ergo censuras non referuatas Papæ simpliciter non referuatas appellamus, de quibus eodem ordine, quo de referuatis dicemus.

SECTIO I.

Utrum Aliquæ excommunicationes sint ipso iure latæ, & referuatæ Episcopo.

Angel.
Syluest.
Nauarr.

Angelus verb. Excommunicatio. 6. & latius Syluester ver. 8. & Nauarrus num. 112. & 113. aliquas excommunicationes in hoc ordine ponunt, quas ego cenſeo vel non esse proprie & specialiter referuatas Episcopis, ideoque iam esse explicatas, vel non esse proprie ipso iure latas, vel, si quæ sunt, nunc propter posteriores leges vel privilegia vim non habere. Vt autem hoc ostendam, per singulas ab ipsis numeratas discurrem, quoniam ad nonnulla iura intelligenda, & ad doctrinæ perfectionem inutile non erit.

Nullas esse
excommuni-
cationes re-
feruatas.

A Principio numeratur excommunicatio lata ab Episcopo per statutum eius, in quo eam sibi referuat iuxta ea. Nuper. de Sent. excommunic. Immerito tamen hæc in præsentem affertur, vbi non agimus de excommunicationibus latis per particularia iura, sed de illis quæ sunt in generali, ac pene impossibiles, quoniam in diuersis diocæbus diuersæ sunt, & variæ leges ferentes censuras, sicut etiam sunt multiplices in variis religionibus, quas nemo in hoc ordine ponit. Vnde considerandum est, aliud esse reservationem esse declaratam in iure communi, aliud excommunicationem esse latam eodem iure: hoc posterius verum non est de talibus censuris: & hoc est quod nunc agimus: illud autem prius non solum de excommunicationibus latis ab Episcopo per statutum, sed generaliter de latis à quibuscunque qui possunt canones vel statuta concedere, dici potest, vt patet ex eodem cap. Nuper. Generalis enim regula est, Quicumque potestatem habet ferendi censuram, posse etiam illius absolutionem sibi referuare, respectu inferiorum potestatem enim superiorem limitare non potest. Hoc autem sensu etiam excommunicatio lata ab homine potest dici referuata iure communi ipsi ferenti, non quia talis excommunicatio iure lata sit, sed quia secundum ius commune, nullus potest ab illa absolvere, nisi qui illam tulit, vel eius superior.

Secundo ponitur excommunicatio, quam incurrit, qui in crimine communicat cum excommunicato ab Episcopo, ille enim excommunicationem incurrit ipso iure latam, & referuatam Episcopo in c. Nuper. Verumtamen hæc excommunicatio seu reservatio non est propria Episcoporum, sed generaliter fit, ad eum qui excommunicationem primam tulit, siue per ius, aut statutum, siue per sententiam: vnde sæpius pertinent ad alios iudices seu Prælatos minores Episcopis: imo cum proportionem, etiam ad Papam: ideo agendo de excommunicationibus Papæ referuatis hanc censuram declarauimus superiori disp. sect. 2. & ibi dicta applicanda sunt cum proportionem ad omnes iudices, & prælatos inferiores.

Tertio ponitur in hoc ordine excommunicatio, alias referuata Papæ, pro his casibus, in quibus ad illum non est accessus, neque ad legatum eius. Quæ doctrina vera est, & tradita disp. præced. sect. 1. Dicimus vero hanc reservationem non esse per se factam Episcopo, sed Summo Pontifici: ab illo autem deriuatur ad Episcopum ob iustum impedimentum. Quod si necessitas maior sit, aliis etiam communicatur absolutio iuxta ordinem ibi præscriptum, & ideo casus hic alia expositione non indiget.

Quartus casus est similis præcedenti de censura canonis, si quis suadente, quando percussio clerici levis est, vel, si sit inter religiosos quando talis est, vt diocæsani auctoritatem requirant, iuxta cap. Cum illorum, & cap. Peruenit, de Sent. excommunic. Verumtamen hic etiam casus explicatus est cum illo canone, quia ab illius reservatione dimanat: & potius dicenda hæc esset concessio specialiter facta Episcopo, quam reservatio, nam hæc facta est Pontifici: ipse vero postea illam facultatem concessit Episcopis. Sicut etiam concessit illam Abbatibus circa suos Monachos, extra quosdam casus grauiores, & non propterea dicitur hæc reservatio proprie facta Abbatibus.

Quinto numeratur excommunicatio lata in cap. Eos qui, de Sentent. excommuni. in 6. vbi illi, qui in casu necessitatis absoluantur ab inferiori, si postea, cum possint, non representant se superiori, ad quem per se spectabat absolutio, excommunicantur excommunicatione eidem superiori referuata. Verumtamen de hac censura idem dicendum est, quod de secunda, quia illa referuata non fit Episcopo, nec est propria eius, sed fit cuiuscunque iudici ad quem pertinebat

Quintus
casus
de Sent.
excommuni.
in 6.

pertinebat prioris cenſuræ abſolutio: quia non tam eſt noua reſeruatio, quam annexa vel ſuccedens præcedenti. Propter quod dici ſolet huiusmodi homo reincidente in priorē cenſuram. Atque ita fit, vt hæc reſeruatio communis fit Summo Pontifici, & primario ad illud pertineat, ideoque illam expoſitam reliquimus ſuperiori diſput. ſect. 3. Et ibi dicta applicanda ſunt cum proportionē ad ceteros iudices.

Atque hæc ſunt excommunicationes Episcopales, quas Nauarrus aſſert, & ſumplit fere ex Sylueſtro. Angelus vero addit aliam ex Clement. Cum ex eo, de Sententia excommunic. vbi fratres Minores excommunicantur, ſi tempore interdicti admittant in ſuis Eccleſiis ad audienda diuina officia fratres tertij ordinis. Veruntamen, ſi recte expendatur, illa cenſura non tam Episcopo, quam Pontifici reſeruatur: verba enim ſunt, A qua per alium quam per Romanum Pontificem abſolutionis beneficium nequeant obtinere. Interponuntur autem ibi hæc verba, Vel ſatisfactione præmiſſa per locorum Episcopos, quos auctoritate Apoſtolica ſungi volumus in hac parte. Vnde conſtat reſeruatiōem non fieri Episcopo, ſed eam quæ facta eſt Papæ in quodam caſu, & ſub certa conditione committi Episcopis, vt Papæ delegatis. Accedit præerea: quod ipſe Angelus notauit, legem illam reuocata eſſe per priuilegia conceſſa Minoribus: & ideo & ſuperiori diſput. a nobis omiſſa eſt, & omitti hic etiam potuiſſet.

SECTIO II.

Quæ excommunicationes non reſeruata in Decreto continentur.

X Decreto vnam vel alteram excommunicationem aſſert Nauarrus num. 114. & cap. Ad miniſtratores, 23. qu. 5. vbi Ioannes VII. præcipit, Principibus, ſeu poteſtatibus ſecularibus, quos ad miniſtratores ſecularium dignitatum appellat, & conſtitutos eſſe dicit ad Eccleſiarum tuitionem, viduarum, ac pupillorum protectionem, & apaciumque reſeruatorum. Præcipit ergo illis, vt quoties ab Episcopis, & Eccleſiaſticis viris (vtique iuriſdictionem habentibus) conuenti fuerint, eorum querimonias attentius audiant, & prout neceſſitas expetierit, abſque negligentia examinent, & diligenti ſtudio corrigant. Quod ſi Dei timorem præ oculis non habentes, negligere poſt ſecundam & tertiam monitionem inuenti fuerint, omni ſe nouerint communionē vſque ad condignam ſatisfactionem priuatos. Ex quibus vltimis verbis colligi videtur excommunicationem in ipſo iure ibi ferri, vt Gloſſa aduertit. Circa cauſam autem vel actionem, propter quam incurritur, addit Gloſſa ibi, illam cenſuram incurſurum Principem ſecularem, qui non facit iuſtitiam clerico: de quo tamen in illo textu mēſio nulla fit, nec proprie ſpectat ad Principem ſecularem facere clericum iuſtitiam, cum in eum iuriſdictionem non habeat, ſed nō facere illi iniuriam; quod commune illi eſt cum aliis etiam iuriſdictionem temporalem non habentibus. Ratio ergo illius cenſuræ eſt, ſi poteſtas ſecularis omittat, ac negligat ſuum officium exequi in his actionibus, quæ ſunt defendere Eccleſiam, ſub qua tam perſonæ, quam loca, & bona Eccleſiaſtica comprehenduntur, viduas, & pupillos protegere, & vitia publica, quæ perturbant Rem publicam, præſertim per latrocinia & ſimiles iniurias, extirpare. Vt autem hæc negligentia ſit ſufficiens cauſa huius cenſuræ, requiritur Eccleſiaſtici Prælati admonitiō triplex cum contumacia, vt patet ex ipſo contextu. Vnde ſit, neceſſarium eſſe, quod ante huiusmodi admonitiones ſupponatur obligatio grauis in ipſo ſeculari Principe, ſeu Gubernatore ad illud munus, de quo admonetur, exercendum, quia Eccleſiaſ-

ticus Prælatus, non imponit illi præceptum mere poſitiuum, ſed admonet ipſum de ſua obligatione, vt illam ſeruet. vt clare in textu illo ſupponitur, dum dicitur, eos debere hoc facere, & cum conuenti ab Episcopis fuerint, & eorum querimonias audierint debere ſe corrigere.

Ex quo ſequitur, ſi huiusmodi adminiſtrator ſecularis non ex negligentia vel pertinacia, ſed ex aliquo probabili & practico iudicio omiſerit id facere, quod admonetur, quia exiſtimat ſe non teneri, neque illud pertinere ad ſuum munus, tunc non incurſurum hanc cenſuram: dummodo tale iudicium practice probabile ſit, ſeu ex inuincibili ignorantia proſectum, quia tale iudicium excuſat à culpa: ergo & à cenſura. Item admonitiō non addit obligationem, ſed oportet vt illam ſupponat: at vero in tali caſu non ſupponit illam: ſed talis admonitiō ſolum eſt ex præſumptione quadam, & ideo non parere illi tunc, non eſt contumacia vera, quæ ad incurſendam excommunicationem ſufficiat. Solum eſt cauendum ne aliquis ſine ſufficienti fundamento pertinax ſit in iudicio, contingere enim poteſt vt inaduerſentia, vel ignorantia, quæ ante admonitionem erat inculpabilis, poſt illam incipiat eſſe culpabilis, quia poteſt obligare hominem, vel ad mutandum iudicium, ſi tanta ſit auctoritas admonentis, vel ſaltem ad faciendam maiorem examinationem. Oportet ergo ad huiusmodi excuſationem, vt penſatis omnibus etiam poſt admonitionem probabile maneat iudicium à tali obligatione liberans. At vero, ſi obligatio ſit clara vel certa, & trina præmiſſa admonitiō adhuc negligatur, tunc conſummatur cauſa cenſuræ: dicitur autem negligi quoties voluntarie omittitur, vel committitur aliquid, quod ad peccatum mortale ſufficit.

Adhuc vero ſuperſt dubium circa alteram partem, an conſummata hoc modo cauſa huius cenſuræ, ſtatim incurſurum, vel neceſſe ſit ferri à prælato, qui ter admonuit. Hoc enim poſterius contra Gloſſam ibi affirmat Turrecremata, citans quosdam alios, & c. An Caleſtine, 24. q. 1. quod nihil ad rem præſentem facere video: exponit autem illa verba, Communionem priuatos, id eſt priuandos: hæc tamen non eſt expoſitio, ſed mutatio verborum, quæ, ſi ſcitata eſt, nunquam poteſt excommunicatio latæ ſententiæ ex verbis alicuius iuris colligi, quia vis collectionis in vno fere ſimili verbo conſiſtit: ergo nunquam licet illud mutare in aliud, quod ſimilem vim non habeat. Quocirca ex vi illius decreti non dubito quin cenſura illa ſi latæ ſententiæ dubito tamen an in eo ſenſu ſit in praxi recepta. Et veriſimilius credo non ſeruari, neque huiusmodi adminiſtratores ſecularis iuſtitie haberi pro excommunicatis in ſimilibus caſibus, donec à Prælato Eccleſiaſtico excommunicentur. Atque ita conſiderato præſenti vſu Eccleſiæ, & probabili opinione Doſtorum, non videtur hæc cenſura memoranda inter eas, quæ ipſo iure latæ ſunt.

Ex quo facile reſpondebitur ad aliam interrogationem, an hæc cenſura locum habeat etiam in his actionibus, ad quas hæc perſonæ tenentur ſolum ex charitate. Quamuis enim neceſſe ſit obligationem ſupponi; hæc tamen aliquando poteſt eſſe rigorosa, & ex iuſtitia: de qua res eſt clara. Aliquādo vero poteſt eſſe ex ſola charitate, quia licet officium per ſe non obliget quali ratione ſtipendij, vel pacti ad hoc vel illud agendum; perſona tamen habens tale officium, vt talem dignitatem, ratione illius circumſtantia obligari poteſt ad agendum aliquid ex charitate, vt verbi gratia, ob vitandum aliquod ſcādalum, vel ad ſuccurrendum pupillo, & viduæ, etiam in his quæ iuſtitia non poſtulat. Dico ergo, ſi conſideremus hanc cenſuram vt præciſe ex vi illius iuris latam, ſolum habere locum in actionibus iuſtitie quæ proprie dicuntur eſſe ex officio: nam de his loquitur

Qualiter poſſit excuſari adminiſtrator ſecularis ab hac cenſura.

Incurſurum hæc ipſo iure, aut ſe-
renda ſit per hominem.
Turrecr.
opin.

Vera ſent.

Non habet locum cenſura hac etiam in actionibus ſolum ex charitate de-
bitis.

Deſiſſe.